

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa W. O.
przeciwko E. M., K. K. i M. B.
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 6 grudnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 28 czerwca 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda kwoty po 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych na rzecz każdej z pozwanych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację powoda W. O. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 8 listopada 2017 r. oddalającego powództwo o ustalenie nieważności umowy sprzedaży nieruchomości zawartej pomiędzy pozwanymi tj. K. K. i E. M. jako sprzedającymi, a M. B. jako kupującym.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powoda. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że w sprawie

występuje istotne zagadnienie prawne, które wymaga odpowiedzi na pytanie: „czy dopuszczalne jest uchylenie domniemania prawnego wynikającego z art. 3 ustawy o księgach wieczystych i hipotece z dnia 6 lipca 1982 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 1916 ze zm., dalej u.k.w.h.) poprzez ustalenie, iż zachodzą przesłanki do stwierdzenia nieważności umowy sprzedaży nieruchomości w postępowaniu o zniesienie służebności gruntowej, mimo braku tożsamości podmiotowej pomiędzy stronami umowy sprzedaży i stronami procesu. Czy prawidłowym jest z punktu widzenia przepisu art. 3 u.k.w.h. ustalanie przesłanek nieważności czynności prawnej w procesie o zniesienie służebności, bez udziału strony, której wedle księgi wieczystej przysługuje prawo własności nieruchomości ?”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwane M. B. i E. M. wniosły o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania, a pozwana K. K. o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o

charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151). Zagadnienie sformułowane przez skarżącego nie spełnia tych wymogów.

Przede wszystkim powód, jako podstawy skargi nie przytoczył art. 3 u.k.w.h., a nie może stanowić okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania potrzeba wykładni przepisu, którego naruszenie nie zostało wskazane, jako podstawa skargi kasacyjnej.

Skarżący nie przedstawił również odrębnej i pogłębionej argumentacji jurejdykcyjnej wskazującej na występowanie istotnego zagadnienia prawnego na tle przytoczonego przez siebie przepisu. Nie wskazał jakichkolwiek kontrowersji lub rozbieżnych ocen prawnych, jakie wywołuje postawione przez niego pytanie, nie wykazał również jego poważnego i uniwersalnego charakteru ani konieczności zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy. Sformułowane przez skarżącego zagadnienie nie ma charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz jest osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i jest pytaniem w tej właśnie sprawie. Argumentacja skarżącego jest jednostronna i ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu prawnego w opozycji do stanowiska Sądu Okręgowego. Skarżący w istocie kwestionuje prawidłowość zastosowania w okolicznościach sprawy art. 189 k.p.c., zarzucając, że Sąd Okręgowy błędnie przyjął, iż nie ma interesu prawnego w domaganiu się ustalenia nieważności umowy sprzedaży zawartej między pozwanymi, skoro istnieje możliwość przesłankowego zbadania tej kwestii w sprawie o zniesienie służebności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że interes prawny powoda w wytoczeniu powództwa o ustalenie może zależeć także od celowości dążenia do ustalenia prawa lub stosunku prawnego w postępowaniu procesowym. Jeżeli więc cel ten jest osiągany w ramach dalej idącego postępowania sądowego lub nawet pozasądowego, to brak interesu prawnego powoda w wytoczeniu powództwa o ustalenie (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 maja

1987 r., III CZP 25/87, OSNCP 1988, nr 9, poz. 117, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1985 r., II CR 302/85, OSNCP 1986, nr 15, poz. 155 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1983 r., II CR 406/83, OSNCP 1984, nr 8, poz. 137). Istnienie interesu prawnego jest także kwestionowane w sytuacjach w których występuje - obok - także inna forma ochrony praw powoda (por. m.in. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 1965 r., II CR 266/64, OSPiKA 1966, z.7-8, poz. 166 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 1995 r., I PZP 56/94, OSNAPiUS 1995, nr 24, poz. 299). Nie zachodzi zatem potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Bogactwo stanów faktycznych, implikujące niuansowanie oceny prawnej w zakresie możliwości przyjęcia interesu prawnego, w tego rodzaju sprawach przez sądy powszechne, nie stanowi problemu prawnego powstałego na tle konkretnych przepisów prawa, których rozstrzygnięcie niezbędne dla sprawy, stwarza realne i poważne trudności, przekraczające poziom występujący zwykle w przypadku każdego procesu decyzyjnego sądu orzekającego w konkretnej sprawie.

Ubocznie dostrzeżenia wymaga, że w sprawie o zniesienie służebności Sąd Okręgowy w K. ocenił, że nawet gdyby podzielić zapatrywania powoda na ważność umowy sprzedaży działki nr [...] to i tak powództwo nie mogłoby zostać uwzględnione wobec nie zrealizowania wszystkich przesłanek wymaganych przez art. 294 k.c. (k. 243 akt I C (...) Sądu Rejonowego w W.), co poddaje w wątpliwość celowość poszukiwania ochrony prawnej w ramach powództwa o ustalenie i związku zagadnienia prawnego z negatywnym dla powoda zakończeniem sprawy o zniesienie służebności.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (jedn. tekst: Dz. U. z 2015, poz. 1800, ze zm.).

jw

at